Čtvrtek 9. června 2022

P9_TA(2022)0240

Právní stát a případné schválení polského národního plánu pro oživení (RRF)

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. června 2022 o právním státu a případném schválení polského národního plánu pro oživení (RRF) (2022/2703(RSP))

(2022/C 493/10)

Evropský parlament,

— s ohledem na články 1, 2, čl. 7 odst. 1 a článek 19 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“),

— s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie,

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost ([1]) (dále jen „nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost“),

— s ohledem na odůvodněný návrh Komise podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU ze dne 20. prosince 2017 týkající se otázky právního státu v Polsku: návrh rozhodnutí Rady o zjištění zřejmého nebezpečí závažného porušení zásady právního státu ze strany Polské republiky (COM(2017)0835),

— s ohledem na své usnesení ze dne 1. března 2018 o rozhodnutí Komise aktivovat čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU v souvislosti se situací v Polsku ([2]),

— s ohledem na doporučení Komise ze dne 23. května 2022 pro doporučení Rady k národnímu programu reforem Polska na rok 2022 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Polska z roku 2022 (COM(2022)0622) (dále jen „doporučení pro jednotlivé země v rámci evropského semestru na rok 2022“),

— s ohledem na své usnesení ze dne 17. září 2020 o návrhu rozhodnutí Rady o zjištění zřejmého nebezpečí závažného porušení zásady právního státu ze strany Polské republiky ([3]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie (dále jen „nařízení o podmíněnosti“),

— s ohledem na své usnesení ze dne 24. června 2021 o zprávě Komise o stavu právního státu za rok 2020 ([4]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 8. července 2021 o vytvoření pokynů pro uplatňování obecného režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu EU ([5]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 16. září 2021 o svobodě médií a dalším zhoršování situace v oblasti právního státu v Polsku ([6]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 21. října 2021 o krizi právního státu v Polsku a zásadě přednosti práva EU ([7]),

([1]) Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17.
([2]) Úř. věst. C 129, 5.4.2019, s. 13.
([3]) Úř. věst. C 385, 22.9.2021, s. 317.
([4]) Úř. věst. C 81, 18.2.2022, s. 27.
([5]) Úř. věst. C 99, 1.3.2022, s. 146.
([6]) Úř. věst. C 117, 11.3.2022, s. 151.
([7]) Úř. věst. C 184, 5.5.2022, s. 154.

— s ohledem na své usnesení ze dne 10. března 2022 o právním státu a důsledcích rozhodnutí Soudního dvora EU ([8]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 5. května 2022 o probíhajících slyšeních podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU týkajících se Polska a Maďarska ([9]),

— s ohledem na judikaturu Soudního dvora Evropské unie (SDEU) a Evropského soudu pro lidská práva (ESLP),

— s ohledem na návrh prováděcího rozhodnutí Rady ze dne 1. června 2022 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Polska, který předložila Komise (COM(2022)0268),

— s ohledem na prohlášení Rady a Komise ze dne 7. června 2022 o právním státu a případném schválení polského národního plánu pro oživení (RRF),

— s ohledem na čl. 132 odst. 2 a 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin; vzhledem k tomu, že tyto hodnoty jsou zakotveny v článku 2 Smlouvy o EU, odrážejí se v Listině základních práv EU a jsou součástí mezinárodních dohod o lidských právech; vzhledem k tomu, že tyto společné hodnoty, které se všechny členské státy dobrovolně zavázaly dodržovat, tvoří základ práv, jichž požívají osoby žijící v Unii;

B. vzhledem k tomu, že jakékoli zřejmé nebezpečí závažného porušení hodnot uvedených v článku 2 Smlouvy o EU některým členským státem se netýká pouze samotného členského státu, v němž takové riziko vznikne, ale má dopad i na ostatní členské státy, na jejich vzájemnou důvěru a na samotnou podstatu Unie a fungování jejích orgánů a institucí a rovněž na základní práva jejích občanů zaručená právem Unie;

C. vzhledem k tomu, že změny iniciované polskou vládou, zejména v soudním systému, vedly k vážnému narušení demokracie a právního státu;

D. vzhledem k tomu, že rozhodnutí, které dne 1. června 2022 ve věci návrhu prováděcího rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Polska přijal sbor komisařů, nebylo údajně jednomyslné;

E. vzhledem k tomu, že na plenárním zasedání v říjnu 2021 uvedla předsedkyně Komise von der Leyenová tři kritéria pro schválení polského plánu pro oživení a odolnost: zrušení kárného kolegia Nejvyššího soudu, reformu disciplinárních řízení vedených proti soudcům a opětovné jmenování soudců, kteří byli kárným kolegiem suspendováni;

F. vzhledem k tomu, že Parlament opakovaně vyzýval Komisi a Radu, aby neschvalovaly návrh polského plánu pro oživení a odolnost, dokud polská vláda řádně a v plném rozsahu nesplní rozhodnutí Soudního dvora EU a mezinárodních soudů, a aby zajistily, že posouzení tohoto plánu zaručí soulad s příslušnými doporučeními pro jednotlivé země, zejména s doporučeními týkajícími se ochrany nezávislosti soudnictví;

G. vzhledem k tomu, že reformy soudnictví v Polsku stále probíhají a návrhy zákonů, které jsou nyní předkládány k hlasování nebo které jsou v současnosti projednávány, účinně neřeší všechny výhrady ohledně nezávislosti soudních orgánů a kárných řízení, jež jsou předmětem sporu; vzhledem k tomu, že polský Senát se snaží tyto návrhy pozměnit tak, aby byly v souladu se zásadou nezávislosti soudnictví; vzhledem k tomu, že několik soudců stále čelí kázeňským řízením nebo nebylo navráceno zpět do funkce;

H. vzhledem k tomu, že polské orgány v poslední době přijaly opatření, která jsou v přímém rozporu se třemi podmínkami, jež formulovala předsedkyně Komise, včetně případu soudkyně, která byla v únoru 2022 suspendována za uplatňování evropského práva a rozsudků evropských soudů; vzhledem k tomu, že polský prezident navíc na žádost Národní rady soudnictví (nová KRS) jmenoval chybným postupem více než 200 takzvaných „novosoudců“, mezi nimiž

([8]) Přijaté texty, P9_TA(2022)0074.
([9]) Přijaté texty, P9_TA(2022)0204.

jsou i čtyři noví členové Nejvyššího soudu; vzhledem k tomu, že mimoto vydal dne 10. března 2022 zpolitizovaný „Ústavní soud“ plně podřízený státní moci (za účasti soudců jmenovaných na již obsazená místa) na žádost ministra spravedlnosti rozhodnutí, podle něhož nemají ESLP ani polské soudy pravomoc posuzovat správnost jmenování soudců a nezávislost nové Národní rady soudnictví, čímž zpochybnil platnost článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech v Polsku;

I. vzhledem k tomu, že nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost jasně stanoví nezbytné podmínky pro vypracování, schválení a provádění národního plánu, a zejména – v článku 19 a příloze V – jedenáct kritérií posuzovaných Komisí, zejména zda se předpokládá, že opatření navržená dotčeným členským státem zajišťují prevenci, odhalování a nápravu korupce, podvodů a střetů zájmů při využívání finančních prostředků poskytnutých v rámci tohoto nástroje; vzhledem k tomu, že nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost vyžaduje, aby orgány pověřené kontrolou a dohledem měly zákonnou pravomoc a administrativní kapacitu, jež jim umožní nezávislé plnění úkolů, a vzhledem k tomu, že Rada v návrhu prováděcího rozhodnutí klade důraz na to, že nezbytným předpokladem pro fungování systému vnitřní kontroly je účinná soudní ochrana;

J. vzhledem k tomu, že v doporučeních pro jednotlivé země vydaných v rámci evropského semestru 2022 Komise uvedla, že klíčovými prvky v tomto směru jsou nezávislost, efektivita a kvalita soudního systému a že v Polsku se situace v oblasti právního státu zhoršila a nezávislost soudnictví zůstává i nadále závažným problémem, což stojí i v několika rozsudcích Soudního dvora EU a ESLP;

K. vzhledem k tomu, že v doporučeních pro jednotlivé země vydaných v rámci evropského semestru 2022 Komise Polsku doporučila, aby v letech 2022 a 2023 přijalo mimo jiné opatření k posílení svého investičního prostředí, a zejména aby chránilo nezávislost soudnictví a zajistilo účinné veřejné konzultace a zapojení sociálních partnerů do tvorby politik;

L. vzhledem k tomu, že se očekává, že Nástroj pro oživení a odolnost, bude-li prováděn účinně a při důsledném dodržování zásad právního státu a řádného finančního řízení prostředků EU, zmírní nejzávažnější dopady pandemie COVID-19 na ekonomiky a občany EU a pozitivně přispěje k oživení a odolnosti EU a k urychlení ekologické a digitální transformace;

M. vzhledem k tomu, že podle Komise obsahuje polský plán milníky týkající se nezávislosti soudnictví pro zlepšení investičního prostředí a vytvoření podmínek pro účinné provádění plánu pro oživení a odolnost; vzhledem k tomu, že dokud nebude prokázáno dosažení těchto milníků, nelze v rámci Nástroje pro oživení a odolnost vyplatit žádné prostředky;

N. vzhledem k tomu, že v souladu s čl. 13 odst. 1 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost není žádný plán přijatý po 31. prosinci 2021 způsobilý pro předběžné financování;

1. vyjadřuje hluboké znepokojení nad tím, že Komise polský plán pro oživení a odolnost, který Polsko předložilo dne 3. května 2021, posoudila dne 1. června 2022 kladně, a to i přes přetrvávající nedodržování hodnot zakotvených v článku 2 Smlouvy o EU, včetně zásad právního státu a nezávislosti soudnictví, k němuž v této zemi dochází; znovu opakuje, že nedodržování těchto hodnot bylo řádně doloženo v mnoha soudních rozsudcích a posouzeních a postojích orgánů EU, mimo jiné v usneseních Parlamentu a v probíhajícím řízení podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU, jakož i ve stanoviscích dalších mezinárodních organizací; připomíná, že povinnost dodržování rozsudků Soudního dvora EU a ESLP a respektování nadřazenosti práva EU nelze zpochybňovat ani zneužívat při vyjednávání;

2. vyjadřuje politování nad tím, že podmínky stanovené v plánu pro oživení a odolnost nepočítají s okamžitým návratem všech protiprávně suspendovaných soudců do jejich původních funkcí, a naléhavě vyzývá polskou vládu, aby jejich návrat do funkce výrazně urychlila, a žádá Komisi, aby tento proces monitorovala a usnadnila; domnívá se, že soudní přezkum rozhodnutí o pozastavení výkonu funkce může probíhat i v době, kdy příslušní soudci svou funkci vykonávají; kritizuje a odsuzuje praxi uplatňovanou vůči některým soudcům, kteří byli po svém návratu přeloženi do jiného oddělení či byli nuceni čerpat pracovní volno, nebo kteří čelí podobným praktikám v rozporu s rozsudky polských a evropských soudů;

3. důrazně vyzývá Radu, aby pouze schválila polský národní plán v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, jakmile bude plně v souladu s požadavky nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, obzvláště s jeho článkem 22, zejména s cílem chránit finanční zájmy Unie před střety zájmů a podvody, a se všemi doporučeními pro jednotlivé země v rámci evropského semestru, které se týkají oblasti právního státu, a jakmile Polsko provede všechny příslušné rozsudky Soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva; připomíná, že spolupráce založená na vzájemném uznávání a vzájemné důvěře mezi členskými státy, Evropskou unií a jejich orgány nemůže fungovat, pokud existují nedostatky v oblasti právního státu;

4. připomíná, že předpokladem pro získání přístupu k fondu je dodržování zásad právního státu a článku 2 Smlouvy o EU, že na Nástroj pro oživení a odolnost se v plném rozsahu vztahuje mechanismus podmíněnosti dodržováním zásad právního státu a že z Nástroje pro oživení a odolnost by neměla být financována žádná opatření, která jsou v rozporu s hodnotami EU zakotvenými v článku 2 Smlouvy o EU; připomíná, že Komise musí neustále velmi pečlivě sledovat rizika ohrožující finanční zájmy EU při plnění Nástroje pro oživení a odolnost a veškerá porušení či potenciální porušení zásad právního státu a přijímat okamžitá opatření, pokud by hrozilo poškození finančních zájmů EU, v souladu s nařízením o podmíněnosti dodržováním zásad právního státu a nařízením o Nástroji pro oživení a odolnost;

5. trvá na tom, že milníky a cíle, které se týkají ochrany finančních zájmů Unie, vytvoření adekvátního monitorovacího systému, nezávislosti soudnictví, prevence a odhalování a potírání podvodů, střetů zájmů a korupce, představují podmínky, které musí být splněny před podáním první žádosti o platbu, a připomíná, že dokud se tak nestane, nelze z Nástroje pro oživení a odolnost vyplatit žádné prostředky;

6. je toho názoru, že v rámci Nástroje pro oživení a odolnost nelze Polsku vyplatit žádné platby, dokud nebudou v plném rozsahu provedeny všechny příslušné rozsudky Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva; zdůrazňuje, že Komise a Rada jsou za svou činnost politicky odpovědné Parlamentu;

7. uznává rozhodnutí Komise stanovit, že zrušení nezákonného kárného kolegia Nejvyššího soudu a převedení disciplinárních funkcí do jiného kolegia Nejvyššího soudu je jednou z klíčových podmínek pro uvolnění finančních prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost; naléhavě vyzývá Komisi, aby před uvolněním finančních prostředků uplatňovala spolehlivý mechanismus ověřování a zkušební dobu s cílem zajistit, aby nové kolegium splňovalo kritéria nezávislého a nestranného soudu zřízeného zákonem, jak vyžaduje článek 19 Smlouvy o EU; zdůrazňuje, že je třeba důsledně dodržovat časový harmonogram, který je stanoven v plánu pro oživení a odolnost;

8. opakuje, že Polsko je vázáno usnesením Soudního dvora EU a nadále musí platit denní penále ve výši 1 milionu EUR, dokud nevyřeší rozsudky týkající se kárného kolegia Nejvyššího soudu; vyzývá proto Komisi, aby přezkoumala reformu režimu kárné odpovědnosti s cílem zajistit, aby byl striktně v souladu s rozsudky Soudního dvora EU;

9. vyjadřuje politování nad tím, že otázky týkající se nelegitimního „Ústavního soudu“ a nelegitimní Národní rady soudnictví, které podkopávají nestrannost a nezávislost Národní rady soudnictví, nejsou v „milnících“ řešeny; vyzývá Komisi, aby v této věci neprodleně zahájila řízení o nesplnění povinnosti;

10. vyjadřuje politování nad nedostatečným informováním, zejména Parlamentu, o jednáních mezi Komisí a polskými orgány; očekává, že Komise bude Parlament rychle a pravidelně informovat o jakémkoli relevantním vývoji;

11. dále připomíná, že dodržování zásad právního státu a řádné finanční řízení prostředků EU je třeba průběžně hodnotit v průběhu celého životního cyklu Nástroje pro oživení a odolnost a že uspokojivé plnění milníků a cílů a souvisejících plateb předpokládá, že nedošlo k obrácení opatření týkajících se milníků a cílů, které již byly uspokojivě splněny; zdůrazňuje, že v případě, že tyto podmínky již nejsou plněny, musí Komise přestat vyplácet finanční prostředky a případně získat finanční prostředky zpět;

12. připomíná, že Komise jakožto strážkyně Smluv by měla využít všech nástrojů, které má k dispozici, aby zajistila dodržování hodnot zakotvených v článku 2 Smlouvy o EU a přednost práva EU;

13. připomíná, že účelem Nástroje pro oživení a odolnost je posílit oživení a odolnost EU a jejích členských států, včetně Polska; vyjadřuje politování nad tím, že kvůli opatřením polské vlády se finanční prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost dosud nedostaly k polským obyvatelům a regionům;

14. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.